

хлопців ($t=2,15$ при $p<0,05$). Очевидно, що більш високий рівень емоційного інтелекту в дівчат зумовлений тим, що вони краще розуміють власні емоції, розпізнають та розуміють емоції інших людей ($t=2,62$ при $p<0,01$), а також більше проявляють емпатійність у процесі спілкування та соціальної взаємодії порівно з хлопцями ($t=2,23$ при $p<0,05$). Відтак, у дівчаток міжособистісний емоційний інтелект розвинутий краще, ніж у хлопців ($t=2,14$ при $p<0,05$). Однак більш високий рівень емоційної саморегуляції ($t=2,75$ при $p<0,01$) та контролю експресії наявний у хлопців ($t=1,83$ при $p<0,05$). Таким чином, отримані результати відповідають уже відомим у ґендерній психології фактам про високий рівень експресивності у жінок та емоційну стриманість у чоловіків (Є. Ільїн). Ми вважаємо, що статеві відмінності у розвитку емоційного інтелекту пов'язані з соціальними ролями, моральними нормами та ґендерними особливостями виховання, які склалися у суспільстві.

Отже, на основі отриманих результатів експериментального дослідження, можемо констатувати залежність успішності спілкування та міжособистісної взаємодії молодших школярів/школярок від рівня розвитку у них емоційного інтелекту. Відтак принципово важливим є цілеспрямований розвиток емоційного інтелекту в дітей молодшого шкільного віку та дослідження ґендерних відмінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреева И. Эмоциональный интеллект: исследования феномена / И. Андреева // Вопросы психологии. – 2006. – №3. – С. 79–85.
2. Гоулман Д. Эмоциональное лидерство: искусство управления людьми на основе эмоционального интеллекта / Д. Гоулман, Р. Бояцис, Э. Макки. – М.: Альбина Бизнес Букс, 2007. – 301 с.
3. Журавльова Л. П. Психологія емпатії / Л. П. Журавльова. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2007. – 328 с.
4. Люсин Д. В. Новая методика для измерения эмоционального интеллекта: опросник ЭМИн / Д. В. Люсин // Психологическая диагностика. – 2006. – №4. – С. 3–22.

Ірина Шульга,

кандидатка педагогічних наук,
молодша наукова співробітниця
Тернопільського національного педагогічного
університету імені Володимира Гнатюка

ФОРМУВАННЯ ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ У ДИТЯЧОМУ ВІЦІ НА ЗАСАДАХ ҐЕНДЕРНОГО ПІДХОДУ

Визнання пріоритету збереження та зміцнення фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віків є одним із найважливіших завдань дошкільної та початкової освіти згідно чинних нормативно-правових документів України (стаття 24 Конституції України, Закони

України «Про дошкільну освіту», «Про освіту», «Про охорону дитинства», Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, Національна стратегія з оздоровчої рухової активності в Україні на період до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація»). Це актуалізує питання формування валеологічної культури у дитячому віці, оскільки від здоров'язбереження підростаючого покоління залежить майбутнє країни, якість життя та освіти, науково-економічний потенціал суспільства та його подальша демократизація.

Водночас в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних процесів необхідним постає пошук нових науково-обґрунтованих підходів до формування валеологічної культури, зокрема особистісно орієнтованого (І. Бех [1]) та ґендерного (В. Кравець [3]), які відповідають принципам гуманізації освіти, зміні педагогічних парадигм та навчальних технологій.

Проблема формування валеологічної культури у старшому дошкільному та молодшому шкільному віках висвітлена у працях Т. Андрющенко, Т. Бабюк, Т. Бойченко, О. Ващенко, О. Гнатюк, Н. Денисенко, О. Дубогай, С. Кондратюк, Л. Лохвицької, Д. Ротфорт, О. Савченко, Н. Семенової. Проте відкритими залишається питання розкриття взаємозв'язку валеологічної та ґендерної культури, специфіки їх формування у дитячому віці.

Валеологічна культура – інтегративний феномен, компонент загальнолюдської та особистісної культури, система знань, умінь і навичок, які спрямовані на збереження та зміцнення індивідуального здоров'я особистості.

У дослідженні старший дошкільний і молодший шкільний вік розглядаємо як первинні ланки статевої соціалізації у контексті трьох підходів: статево диференційованого, особистісно орієнтованого та ґендерного. Прихильники першого підходу (В. Єремеева, В. Заїкін, Т. Матвієнко, Т. Рєпіна, Д. Совтисік, Т. Хрїзман) розбіжності у знаннях та поведінці дівчаток і хлопчиків пов'язують з їх біологічними та психологічними відмінностями, що призводить до стереотипованих педагогічних настановлень, протиставлення дітей за ознакою статі у навчально-виховному процесі. Представники особистісно орієнтованого підходу (І. Бех, О. Демченко, О. Киричук, Т. Титаренко) вбачають орієнтування на особистісне становлення дівчаток і хлопчиків основою гуманізації освітньо-виховного середовища, наголошуючи на самоцінності, неповторності та індивідуальності кожної дитини, повазі та емпатії до неї, розвитку творчих нахилів дівчаток і хлопчиків. У межах ґендерного підходу (С. Вихор, Т. Говорун, Т. Дороніна, О. Кікінежді, В. Кравець, О. Луценко, А. Мудрик, Л. Штильова, О. Цокур) визначальними умовами статевої соціалізації дітей є дотримання сучасних стандартів ґендерної рівності для обох статей (рівність доступу, рівність у ставленні та оцінюванні особистісних досягнень), створення рівних умов та можливостей для повноцінного розвитку дівчаток і хлопчиків без ґендерних стереотипів та упереджень.

Вивчення проблеми у ґендерному ракурсі зумовило формулювання авторського розуміння поняття «валеологічна культура старших дошкільників і молодших школярів/школярок на засадах ґендерного підходу», яке трактується як частина культури зростаючої особистості, що функціонує у вигляді цілісної системи валеологічних знань, емоційно-оцінних ставлень, поведінки дівчаток і хлопчиків щодо збереження і зміцнення власного здоров'я та формується у паритетній взаємодії тріади «батьки – діти – педагоги» на принципах рівноправ'я, самоцінності та індивідуалізації статей [4, с. 6].

Отже, формування валеологічної культури у старших дошкільників і молодших школярів/школярок на засадах ґендерного підходу передбачає набуття дівчатками і хлопчиками системи валеологічних знань, умінь і навичок, дбайливе ставлення до власного здоров'я, гнучкий соціостатевий репертуар валеологічної поведінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Виховання особистості : підручник / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2008. – 848 с.
2. Говорун Т. В. Ґендерна психологія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Т. В. Говорун, О. М. Кікінежді – К. : Академія, 2004. – 308 с.
3. Кравець В. П. Ґендерна педагогіка : навч. посібник / В. П. Кравець – Тернопіль : Джура, 2003. – 416 с.
4. Шульга І. М. Формування валеологічної культури у старших дошкільників і молодших школярів на засадах ґендерного підходу : автореф дис. канд. пед. наук : 13.00.07 / Шульга Ірина Мирославівна. – Київ, 2016. – 20 с.

Оксана Юр'єва,

кандидатка педагогічних наук,

старша викладачка

Національного університету «Острозька академія»

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ҐЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ КАНАДИ

Ґендерна освіта у практичній діяльності вищих навчальних закладів передбачає формування змісту навчання відповідно до нових викликів суспільства формувати особистість, вільну від стереотипних уявлень про статі, здатну взаємодіяти з іншими членами суспільства без ґендерних упереджень та розвиватися відповідно до своїх вподобань заради повного розкриття особистісного потенціалу. Досліджуючи питання ґендерної освіти у вищих навчальних закладах Канади, можна дійти висновку, що ґендерний компонент досить широко представлений у їх навчальних планах, оскільки студентська молодь має змогу здобувати ґендерні знання як під час засвоєння базових дисциплін, у які ґендерний складник включений у вигляді окремих модулів, тем або питань, так і під час вивчення окремих курсів жіночих та ґендерних досліджень. Окрім